

خبرنامه هفتگی

مدیریت تعارض منافع

شماره شصت و دوم - ۲۰ تا ۲۶ شهریور ۱۴۰۰

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی
۲۷ شهریور ۱۴۰۰

۶۲

بنام خداوند جان و آفریننده

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

شماره شصت و دوم - ۲۰ تا ۲۶ شهریور ۱۴۰۰

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۶۲

مرکز توانمندی سازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

۲۷ شهریور ۱۴۰۰

فهرست مطالب

- درآمد: مدیریت تعارض منافع در کدام نوع از سازمان‌ها دشوارتر است؟..... ۲
- نقد و بررسی طرح مدیریت تعارض منافع..... ۶
- ابلاغ اصول حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد..... ۱۳
- ضرورت بازبینی تصمیمات و انتصابات در کمیته علمی ستاد کرونا..... ۱۳
- خروج طرح مدیریت تعارض منافع از دستور کار صحن مجلس..... ۱۴
- باز شدن زنجیر تعارض منافع از پای کسب و کارها..... ۱۴
- دلسوزی همراه با تعارض منافع..... ۱۵
- مجلس باید به طور جدی به مسئله تعارض منافع ورود کند..... ۱۵
- ساماندهی بحث تعارض منافع در اولویت دولت است..... ۱۶
- ابهام در اجرای بخشنامه تعارض منافع در انتخابات نظام مهندسی ساختمان..... ۱۷
- قطع رابطه مالی بین پزشک و بیمار برای مدیریت تعارض منافع در پزشکی..... ۱۷
- پروانه اشتغال مهندسان دارای تعارض منافع تعلیق می‌شود..... ۱۸
- مقابله به مثل رئیس سازمان نظام مهندسی با بخشنامه تعارض منافع؟..... ۱۸
- جوابیه وزارت راه و شهرسازی به سازمان نظام مهندسی ساختمان..... ۱۹
- تعارض منافع دولت و فدا شدن سرمایه‌های خرد در بورس..... ۲۰
- ابلاغیه دولت تعارض منافع درون ساختار دولت را نادیده گرفته است..... ۲۰
- کرونا؛ تعارض منافع و سیاست‌گذاری اقتصادی..... ۲۱
- کرونا؛ تعارض منافع و سیاست‌گذاری اقتصادی..... ۲۱
- تعارض رده‌بالای منافع در یک تکه برگ سبز!..... ۲۲
- گلوگاه‌های تعارض منافع را بشناسیم..... ۲۲
- محتوای چندرسانه‌ای تعارض منافع..... ۲۳
- تحلیل فضای مجازی: تلاش برای مدیریت تعارض منافع؛ از دولت تا مجلس..... ۲۴

درآمد: مدیریت تعارض منافع در کدام نوع از سازمان‌ها دشوارتر است؟

زهرة سروش‌فر

مدیریت تعارض منافع در هر سازمان اقتضائات خاص خود را دارد. این مسأله به ویژگی‌های سازمان، ساختار آن، شیوه مدیریت سازمان و ذی‌نفعان آن بستگی دارد. بدین ترتیب برای هر سازمان باید برنامه‌ای جداگانه برای مدیریت تعارض منافع در نظر گرفت. نوشتار پیش رو تلاش دارد به این موضوع بپردازد که مدیریت تعارض منافع در کدام سازمان‌ها به احتمال بیشتری با دشواری‌ها و شرایط خاصی مواجه خواهد شد.

مدیریت تعارض منافع به معنای شناسایی موقعیت‌های تعارض منافع در سازمان‌ها و اعمال محدودیت یا ممنوعیت‌هایی برای کاهش احتمال استفاده افراد از چنین موقعیت‌هایی در جهت منافع شخصی خود است. بدین ترتیب مدیریت تعارض منافع دو مرحله دارد: مرحله شناسایی و مرحله اعمال محدودیت یا ممنوعیت. مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع در برخی سازمان‌ها پیچیده‌تر و دشوارتر از دیگر سازمان‌ها است. این موضوع با عوامل گوناگونی در ارتباط است که در این مطلب قصد داریم به طور مختصر به آنها بپردازیم.

اندازه یک سازمان یکی از عواملی است که بر مدیریت تعارض منافع در آن سازمان تأثیر می‌گذارد. هر چه سازمانی بزرگ‌تر باشد، از بخش‌های بیشتری تشکیل شده است و ساختار و تشکیلات پیچیده‌تری دارد. این امر موجب می‌شود که جستجو و احصای موقعیت‌های تعارض منافع در چنین سازمانی کاری دشوارتر باشد و نیاز به دقت و تخصص بیشتری داشته باشد. برای مثال می‌توان برای این مورد به وزارت نفت و سازمان‌های زیرمجموعه آن در کشورمان اشاره کرد. همچنین شهرداری تهران به عنوان یک سازمان عمومی چنین شرایطی را دارد. تشکیل یک سازمان از زیربخش‌های متعدد و گوناگون موجب می‌شود، موقعیت‌های تعارض منافع از نظر تعداد بیشتر و از نظر وضعیت‌شان پیچیده‌تر باشند. از سوی دیگر چنین موقعیت‌هایی تعداد سازمان‌ها، ادارات و بخش‌های ذی‌نفع را در این سازمان افزایش می‌دهد و می‌تواند به مقاومت بیشتر در قبال محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مربوط به مدیریت تعارض منافع در آن سازمان منجر شود.

بزرگی اندازه یک سازمان از جهتی دیگر نیز می‌تواند موجب دشواری مدیریت تعارض منافع در آن سازمان شود. سازمان بزرگ‌تر تعداد بیشتری مدیر و کارمند دارد. بدین ترتیب اعمال محدودیت‌های و ممنوعیت‌های مرتبط با تعارض منافع در این سازمان ممکن است مقاومت تعداد بیشتری از افراد را رقم بزند. همچنین ممکن است این افراد شبکه روابطی

متعددی را در درون خود در مقابل قوانین و مقررات مدیریت تعارض منافع به وجود بیاورند. هر چه شبکه روابط شکل گرفته گسترده‌تر و در هم تنیده‌تر باشد، می‌تواند کار را برای مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع دشوارتر نماید.

یکی دیگر از عوامل سخت شدن مدیریت تعارض منافع، تعداد مخاطبان یا ذی‌نفعان یک سازمان است. برخی از سازمان‌ها با بخش وسیعی از اعضای جامعه در ارتباط هستند. در نتیجه مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع در این سازمان‌ها جمعیت گسترده‌تری را متأثر می‌کند و اگر این ذی‌نفعان با تعارض منافع و هدف از اعمال محدودیت‌ها و ممنوعیت‌های مرتبط با آن‌ها آشنایی نداشته باشند، و از هنجارهایی تبعیت کنند که در نقطه مقابل آن است، ممکن است در برخی موارد کار را برای مدیریت تعارض منافع دشوارتر نمایند. البته تعداد زیاد جمعیت مرتبط با سازمان می‌تواند نقطه قوت سازمان در مدیریت تعارض منافع نیز باشد. یک جمعیت آگاه از این کار استقبال نموده و حتی می‌تواند فشاری را برای اجرای بهتر مدیریت تعارض منافع در سازمان مذکور ایجاد نماید. در این زمینه می‌توان به سازمان تأمین اجتماعی در ایران اشاره کرد که با بیش از نیمی از جمعیت کشور در ارتباط است.

گردش مالی یک سازمان نیز از عوامل مهمی است که مدیریت تعارض منافع را در آن سازمان دشوار و حتی در مواردی غیرممکن می‌کند. تعارض منافع در اغلب موارد با منافع مادی افراد در ارتباط است و بدین ترتیب سازمانی که حجم زیادی از گردش مالی در آن جریان دارد، منافع مادی گسترده‌تری نیز در آن شکل می‌گیرد و افراد بیشتری درگیر این منافع می‌شوند. حتی این امر به ارتباطات در هم تنیده منفعتی با بسیاری از نهادها و سازمان‌های درون حاکمیت می‌انجامد که خود نتیجه‌ای جز مقاومت جدی و چندبعدی در مقابل اعمال هر نوع محدودیتی برای این منافع نخواهد داشت. از سوی دیگر چنین سازمان‌هایی همواره با نوعی تعارض منافع ادراک شده^۱ (منظور موقعیتی است که دیگران فکر می‌کنند فرد قرار گرفته در آن موقعیت درگیر تعارض منافع است) در سطوح مختلف مواجهند زیرا قرار گرفتن افراد در موقعیت‌هایی که با حجم زیادی از گردش مالی مواجه است، می‌تواند دیگران را نسبت به موقعیت آن‌ها حساس کند و این تصور را به وجود آورد که این افراد در موقعیت تعارض منافع هستند. در چنین شرایطی این سازمان‌ها ممکن است با کمبود اعتماد عمومی و اتهام‌زنی از سوی اعضای جامعه مواجه شوند که همین امر کار آن‌ها را دشوارتر نموده و مدیریت تعارض منافع را در این سازمان‌ها حساس‌تر می‌کند.

سازمان‌هایی که به نوعی با اطلاعات محرمانه مربوط به حاکمیت در ارتباط هستند، از جمله موارد دیگری هستند که مدیریت تعارض منافع در آن‌ها با مشکلات چندی مواجه است. بسته بودن این سازمان‌ها و عدم ارائه اطلاعاتی در خصوص ساختار و تشکیلات سازمان، فعالیت بخش‌های گوناگون و منافع موجود و عدم اجازه ورود به سازمان از سوی اشخاص بیرونی موجب می‌شود که امکان کمتری برای دستیابی به موقعیت‌های تعارض منافع درون این سازمان‌ها و مدیریت آن وجود داشته باشد. همچنین گاه در درون خود این سازمان‌ها نیز فعالیت برخی بخش‌ها محرمانه تلقی

^۱. Perceived conflict of interest

می‌شود به گونه‌ای که خود کارکنان سازمان نباید از آنها اطلاع داشته باشند. چنین وضعیت‌هایی موجب می‌شود که نتوان از این افراد توقع افشای اطلاعات مربوط به فعالیت‌شان را در مدیریت تعارض منافع داشت. بدین ترتیب مواجهه با موقعیت‌های تعارض منافع و مدیریت آن در این سازمان‌ها شرایط ویژه‌ای دارد و حتی شاید قوانین و مقررات متفاوتی را نسبت به دیگر سازمان‌ها بطلبد.

سازمان‌ها و نهادهایی که اعضای آنها به دلایلی دارای جایگاه و اقتدار اجتماعی زیادی هستند و مشروعیت ویژه‌ای دارند. در چنین مواردی این افراد خود نه تنها قاعده‌گذار و مدیر فعالیت‌های سازمان خود هستند، همچنین ممکن است در رأس امور دیگر سازمان‌ها و نهادها نیز قرار گیرند. همچنین مشروعیت بالقوه‌ای که فعالیت و جایگاه این افراد دارد، موجب می‌شود کمتر امکان قاعده‌گذاری برای آنها و نیز تحمیل پذیرش برخی قواعد مانند قوانین مرتبط به مدیریت تعارض منافع به آنها وجود داشته باشد و اعضای جامعه نیز پذیرش بیشتری نسبت به موقعیت آنها داشته باشند. در این زمینه می‌توان پزشکان و اعضای هیأت علمی دانشگاه‌ها را به عنوان مثال مطرح کرد.

دانستن موارد ذکر شده به دولت جدید کمک خواهد کرد که اولاً متوجه این مسأله باشد که مدیریت تعارض منافع در سازمان‌های گوناگون با یکدیگر متفاوت خواهد بود و هر سازمان اقتضات خاص خود را در این زمینه دارد و ثانیاً در این زمینه تصمیم‌گیر نماید که ابتدا بر روی کدام سازمان‌ها تمرکز بیشتری نماید و کار مدیریت تعارض منافع را با کدام سازمان‌ها آغاز کند. این مسئله از این جهت حائز اهمیت است که دولت می‌تواند ابتدا کار خود را در سازمان‌هایی که چنین شرایط خاصی را ندارند، شروع کند تا در این زمینه آرموده شود و سپس به سراغ سازمان‌هایی که شرایط خاصی دارند، برود.

به علاوه این مسئله به ما نشان می‌دهد که پیچیدن نسخه واحد برای مدیریت تعارض منافع در تمام سازمان‌ها و دستگاه‌ها نه امکان‌پذیر است و نه مطلوب. در واقع قانون احتمالی مدیریت تعارض منافع نیز نمی‌تواند چیزی بیش از سرمشق‌های کلی برای هر سازمان را مشخص کند که زمینه‌ساز و بسترآفرین مدیریت زمینه‌مند تعارض منافع در یکایک سازمان‌ها است. برای مدیریت زمینه‌مند تعارض منافع در هر سازمان نیاز به سنجش ابعاد موقعیت‌های ویژه و مشخص تعارض منافع در آن سازمان وجود دارد و این امر مستلزم مطالعه میدانی در مأموریت‌ها، اهداف، اختیارات و روابط رسمی و غیررسمی هر سازمان مشخص است. این درک از قانون مدیریت تعارض منافع ما را به مفهومی رهنمون می‌کند که در PDIA به آن بارگذاری بیش از حد تحمل می‌گویند؛ نباید انتظارات از قانون مدیریت تعارض منافع را به شکل غیرواقعی گسترش داد؛ بلکه باید محدودیت‌ها و ظرفیت‌های قانونگذاری در این زمینه را شناخته و از هم‌اکنون به فکر روش‌ها و ابزارهای مکمل مدیریت تعارض منافع در هر حوزه و سازمان مشخص بود.

گزیده اخبار، تحلیل‌ها و گزارش‌های هفته گذشته در حوزه تعارض منافع به این شرح است:

سید ابراهیم رئیسی رئیس جمهور اصول ۱۲ گانه پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی در دولت سیزدهم را به اعضای دولت ابلاغ کرد. بند دوم اصول ۱۲ گانه ناظر بر مدیریت تعارض منافع (تفکیک بخش عمومی و خصوصی، بستن درب‌های گردان و اتخاذ تدابیر موثر در پیشگیری از شکل‌گیری تعارض منافع اشخاص حقیقی و حقوقی) است.

محمد دهقانی، معاون حقوقی رئیس جمهور تاکید کرد حجم تعارض منافع در کشور بالا و بخش بزرگی از مفاسد مربوط به تعارض منافع است که در اولویت پیگیری قرار دارد و لایحه تعارض منافع در دولت آماده شده که معاونت حقوقی رئیس جمهور این کار را انجام داده، ولی این لایحه در مجلس اعلام وصول نشده است.

حمیدرضا فولادگر، رئیس شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار خبر داد که بررسی طرح مدیریت تعارض منافع که با انتقادات این شورا نیز همراه شده بود، از دستور کار صحن خارج و به کمیسیون اجتماعی بازگشته است.

محسن زنگنه عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس با انتشار خبر تصویب کلیات طرح بهبود فضای کسب و کار گفت: با تصویب این طرح، زنجیر تعارض منافع از دست و پای کسب و کار کشور باز می‌شود.

علی محمد عبدی قهرودی، مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان وزارت راه و شهرسازی طی نامه‌ای به مدیران کل راه و شهرسازی از تعلیق پروانه اشتغال مهندسان دارای تعارض منافع خبر داد.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی ۲۷ شهریور ۱۴۰۰

نقد و بررسی طرح مدیریت تعارض منافع

تعارض منافع نیازمند قانون جامع، قوی و کارشناسی است

نشست نقد و بررسی طرح مدیریت تعارض منافع در تاریخ دوشنبه ۲۱ شهریور ماه ۱۴۰۰ به صورت مجازی برگزار شد. در این نشست دکتر مجید صرفی (مشاور حقوقی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه)، فاطمه سرخیل (پژوهشگر حقوقی همکار مرکز توانمندسازی)، یحیی مرتب (کارشناس حوزه پیشگیری از فساد) و مهدی فلاحیان (مشاور حقوقی اندیشکده شفافیت برای ایران) به واکاوی طرح مدیریت تعارض منافع و ارائه پیشنهادهای در این زمینه پرداختند.

مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی برگزار می‌کند

تعارض منافع نیازمند قانون جامع، قوی و کارشناسی است

نقد و بررسی طرح مدیریت تعارض منافع

- طرح مدیریت تعارض منافع به زودی در دستور کار صحن علنی مجلس شورای اسلامی قرار خواهد گرفت.
- این طرح از جهات مختلف مورد نقد کارشناسان، حقوقدانان و پژوهشگرانی بوده که معتقدند بسیاری از جنبه‌های مهم تعارض منافع در مبادی حقوقی مغایله با آن در طرح نادره گرفته شده است. بعد از ۴ سال انتظار فضای سیاست‌گذاری کشور برای تصویب یک قانون جامع و فراگیر برای مدیریت تعارض منافع، به نظر می‌رسد تصویب قانون ضعیف، ضربه بزرگی به تلاش‌های برای مقابله با تعارض منافع در کشور است.
- قانون تعارض منافع باید قانونی حساب‌شده، کارشناسی و کارآمد باشد.

با حضور کارشناسان و حقوقدانان همکار مرکز توانمندسازی

مشارکت برای عموم افراد آزاد است.

برگزاری آن‌لاین در اسکایپ و اینستاگرام مرکز توانمندسازی

صفحه اینستاگرام مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه @iranbssc

اسکایپ <https://join.skype.com/ATyp9YT9T9C>

یکشنبه ۲۱ شهریور ۱۴۰۰ ۱۹:۰۰ - ۲۱:۰۰

در ابتدای نشست افسانه شرکت، مجری نشست و کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه در رابطه با ابزارهایی که در طرح و لایحه برای ایجاد شفافیت و به تبع آن مدیریت موقعیت‌های تعارض منافع در نظر گرفته شده گفت: «اطلاعات سامانه پیش‌بینی‌شده در طرح صرفاً برای نهادهای متولی قابل دسترس است بنابراین شفافیت برای نهاد متولی ایجاد سامانه ایجاد شده است، در صورتی این شفافیت کامل می‌شود که اطلاعات در اختیار عموم مردم قرار گیرد. کارکرد چنین سامانه‌هایی از دو جهت است: اول آنکه مردم نیز خود گزارشگر تعارض منافع خواهند شد. هرکجا که اطلاعات اعلام شده با واقعیت مغایرت داشته باشد مردم، رسانه‌ها و نهادهای مدنی آن را آشکار خواهند کرد. دوم ایجاد یک دیتابیس برای شناسایی موقعیت‌هایی که قبلاً شناسایی نشده بود. یکی از نمونه‌های موفق در این زمینه،

پایگاه داده یوروپام (Europam) است که با حمایت مالی اتحادیه اروپا ایجاد شده است. وی افزود: «مواردی در طرح برای حمایت از گزارش‌دهندگان متعارض منافع پیش‌بینی شده، صرفاً گزارشگر را در برابر اقدامات تلافی‌جویانه محافظت می‌کند. هر چند حمایت حقوقی از این افراد در طرح و لایحه آمده اما به مسئله تشویق مالی توجهی نشده است.»

در ادامه کمال رضوی، همکار پژوهشی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه، ضمن توضیح اجمالی پیچ‌وخم‌های چندساله تصویب قانونی برای مدیریت تعارض منافع در کشور گفت: «فضای سیاست‌گذاری و جامعه ایران انتظار دارد قانونی برای مدیریت این پدیده پیچیده و چندوجهی تصویب شود که جامع‌ومانع باشد. برخلاف گفته رایج که قانون بد

بهتر از بی قانونی است، با وجود تراکم زیادی از قوانین اجرانشده، در مورد خاص موضوع تعارض منافع شاید عدم وجود یک قانون بد، بسیار بهتر از وجود یک قانون بد باشد؛ چراکه بحث تعارض منافع را به انحراف می‌برد و مسئله مبارزه با تعارض منافع را در نطفه خفه کند». وی افزود: «وزانت حقوقی طرح و لایحه بسیار باهم متفاوت است و جای تأسف دارد که مبارزه با تعارض منافع قربانی سیاسی کاری شد و لایحه دولت اعلام وصول نشد و طرحی مبنای کار شد که از مشکلات ساختاری بسیاری رنج می‌برد».

در ادامه دکتر مجید صرفی استاد دانشگاه و مشاور حقوقی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه، به توضیح مهم‌ترین تفاوت‌های طرح و لایحه پرداخت و گفت: «مهم‌ترین تفاوت طرح و لایحه که منشأ بسیاری از چالش‌هاست تفاوت رویکرد این دو است. رویکرد طرح برخوردی است و مجازات کیفری، مدنی و اداری زیادی در آن وجود دارد. اما در رویکرد مدیریت تعارض منافع مبنای اصلی، آموزش است. باید نهادهایی به صورت خاص در کنار کارمندان باشند تا به آن‌ها کمک که در موقعیت تعارض منافع چه تصمیمی بگیرند».

دکتر صرفی در مورد خلا مجری قانون در طرح توضیح داد: «در مواد ۸ و ۹ طرح اشاراتی به این امر شده است، مثلاً گفته شده موقعیت تعارض منافع خود را به مقام مافوق اطلاع دهد، اما این مقام بسیار مبهم است. به علاوه در طرح گفته شده است تصمیماتی که در حالت تعارض منافع گرفته می‌شود بی اعتبار است، اما ماهیت نهادی که مسئولیت ابطال این تصمیمات را دارد مشخص نشده است».

وی در مورد ایراد حقوقی مجری قانون در طرح گفت: «طرح در بخش مجری قانون سازمان‌هایی را مطرح کرده است، همان‌طور مرکز پژوهش‌ها نیز در گزارش خود به آن اشاره کرده، اما بر اساس اصل ۱۷۴ قانون اساسی، نظارت بر قانون بر عهده سازمان بازرسی کشور است بنابراین ورود نهادهای دیگر با آن هم خوانی ندارد». وی افزود: «نهادهای خصوصی نیز مشمول طرح شده‌اند که نظارت بر آنها نیز بر عهده سازمان بازرسی نیست و باید سازوکارهای آن مشخص شود».

دکتر صرفی برای اصلاح طرح مدیریت تعارض منافع پیشنهاد داد: «مجلس باید با رویکرد مدیریت تعارض منافع طرح را مورد بازبینی قرار دهد و حتی دایره شمول آن را کوچک‌تر کند. اگر ریل‌گذاری این قانون درست باشد، بعداً امکان توسعه آن وجود دارد. اما اگر با یک رویکرد غلط این قانون شامل تمام نهادها شود، امکان بازگشت به مسیر هم صحیح هم بسیار سخت است».

مهدی فلاحیان، مدیر تحقیق توسعه مرکز کانون وکلا با تأکید بر تفاوت فساد و موقعیت‌های تعارض منافع گفت: «قانون بخشی از راه حل است اما قانون برآمده از فرهنگ است. بنابراین مسیر اصلی مدیریت تعارض منافع آموزش و فرهنگ‌سازی است و قانون‌گذاری برای تعارض منافع باید از پایین یعنی از سازمان‌ها شروع شود. به عبارت دیگر در هر سازمانی مطالعه میدانی برای کشف موقعیت‌های تعارض منافع انجام شود و متناسب با آن‌ها قانون‌گذاری شود. لزوماً یک قانون جامع، مناسب نظام حقوقی ما نیست. در نظام‌های حقوقی دیگر نیز قانون جامع وجود نداشته است».

فلاحیان در دفاع از رویکرد قضایی نسبت به تعارض منافع در طرح گفت: «دکتر صرفی بر این اعتقاد است که رویکرد طرح بر خوردی است در حالیکه باید بر آموزش، فرهنگ‌سازی و مدیریت تأکید شود. نکته اینجاست که مگر قانون چیزی جز ضمانت اجراست؟ در دنیا قانون خوب قانونی است که ضمانت اجرا داشته باشد، چراکه در غیر این صورت یک پند اخلاقی خواهد بود. به علاوه در طرح موقعیت تعارض منافع مورد برخورد قرار نگرفته است بلکه فساد ناشی از تعارض منافع با ضمانت اجرا مواجه شده است».

فلاحیان افزود: «لایحه در صورت اولیه خود که به مجلس ارسال شد خود دارای تعارض منافع بود. اما با این حال چون لایحه حاصل کار کارشناسی و تحقیق بود، باید به آن تکیه می‌کردیم. اما متأسفانه سیاسی‌کاری و سیاست زدگی دامن‌گیر تعارض منافع شد. اولاً اینکه دولت نمی‌خواست لایحه را به مجلس ارائه دهد و از سوی دیگر لایحه دچار اشکالاتی بود که دولت تمایلی به رفع آن‌ها نداشت. بنابراین ما برای ارائه یک آلترناتیو یک پیش‌نویس تهیه کردیم که در مسیر استمراج از نمایندگان مجلس، یکی از نمایندگان آن را به‌عنوان طرح به مجلس ارائه داد. این طرح پیش‌نویس و مقدمه توجیهی ندارد چراکه مقدمه توجیهی آن در کاغذ بعدی بوده است که پرینت گرفته نشده و یا به‌نماینده نرسیده است و سپس پایه و اساسی برای سیاست‌زدگی قرار گرفت و لایحه دولت به انزوارانده شد. آن طرح نیاز به پختگی داشت و به همین دلیل اندیشکده شفافیت برای ایران با همکاری مرکز پژوهش‌های مجلس، کانون وکلای قوه قضائیه و اتاق بازرگانی طرح را تکمیل و اصلاح کردیم، اما متأسفانه در کمیسیون اجتماعی بسیاری از نکات از آن حذف یا به آن اضافه شده و طرح از انسجام خارج شده است».

آقای یحیی مرتب کارشناس پیشگیری از فساد، قانون‌گذاری برای تعارض منافع در کشور را بسیار زود دانست و گفت: «هنگامی که ما هنوز سیستم‌های شفافیت، دیتاهای تجمعی و الکترونیکی نداریم چنین قانونی بسیار زود است. من فکر می‌کنم شفافیت پیش‌زمینه‌ای برای تعارض منافع است که تا آن را فراهم نکنیم امکان مدیریت تعارض منافع وجود ندارد».

وی ضمن تأکید بر آن که لایحه نیز ایراداتی داشته است گفت: «سازمان اداری استخدامی اقدامات خوبی در زمینه پیشگیری از فساد انجام داده که می‌تواند پیش‌زمینه‌ای برای مدیریت تعارض منافع باشد. کارگروه‌های این سازمان در همه نهادها ایجاد شده‌اند و گلوگاه‌های فساد در آن سازمان را شناسایی می‌کنند. اما در لایحه کل کار به یک شورای عالی سپرده شده است که مانند سایر شوراها ناکارآمد خواهد بود و هیچ ضمانت اجرایی نداشت، در حالی که باید از همین ظرفیت موجود در ساختار اداری استفاده شود. تا هنگامی که یک دستیار ویژه رئیس‌جمهور برای مبارزه با فساد، یا یک نهاد رسمی برای پیگیری مدیریت تعارض منافع ایجاد نشود مدیریت تعارض منافع انجام نخواهد شد».

فاطمه سرخیل، کارشناس ارشد حقوق و همکار حقوقی مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه به تشریح ایرادات حقوقی و قانونی طرح پرداخت. وی در این زمینه گفت: «در این طرح مشمولان به افرادی که در ماده ۷۲ قانون خدمات کشوری ذکر شده ارجاع داده شده که این افراد مدیران سیاسی هستند. اما در بند دیگری به برنامه توسعه ارجاع داده شده است

که در برنامه توسعه نهادهایی احصا شده است که افرادی که مشمول این قانون می‌شوند در مقایسه با طرح قبلی بسیار متفاوت هستند شوراهای اسلامی شهر و روستا و مجمع تشخیص مصلحت چرا از شمول این قانون کنار گذاشته شده‌اند؟ آیا مبنای دقیقی در مورد آن وجود داشته یا خیر؟»

وی در مورد مغایرت طرح با قانون اساسی توضیح داد: «در اصل ۱۴۲ قانون اساسی عنوان می‌شود که دارایی‌های مقام رهبری و روسای قوا توسط رئیس قوه قضائیه بررسی می‌شود. اما در طرح مدیریت تعارض منافع مصوب کمیسیون اجتماعی، پایش سامانه اموال دارایی‌ها به عهده وزارت اطلاعات است.»

سرخیل در مورد عدم تناسب مجازات تعیین شده با تخلف صورت گرفته در طرح گفت: «بر اساس این طرح اگر فردی آگاهی دارد که در موقعیت تعارض منافع است و در جلسه تصمیم‌گیری شرکت کند، تخلف کرده و مجازات وی ۲ تا ۵ سال انفصال از خدمت است. یا مثلاً در مورد دارایی‌ها مجازات ۲ تا ۶ ماه انفصال از خدمت ذکر شده است. یا در مورد دو تابعیتی‌ها ۶ ماه تا دو سال انفصال از خدمت وجود دارد. مقایسه این مجازات‌ها نشان می‌دهد که منطقی در مورد وضع آن‌ها وجود نداشته است.»

سرخیل به ابهام دیگری در طرح در مورد فردی که مسئولیت صدور مجوز دارد افزود: «باید مشخص شود فردی که مجوز صادر می‌کند وظیفه‌اش صدور مجوز است یا مدیران کل صدور مجوز را در سطحی انجام می‌دهند که مشمول ماده ۹۲ قانون برنامه توسعه و ماده ۷۲ قانون مدیریت خدمات کشوری نیستند؟ صدور مجوز را باید شناسایی کنیم ببینیم از مسئولیت‌های کدام سمت شغلی است؟ شاید اگر به یک کارمند هم پستی داده شود صدور مجوز جزئی از وظایفش بشود. شاید برخی موارد شامل همه کارمندان بشود.»

راضیه شیخ رضایی کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه در خصوص ضمانت اجرا پیش‌بینی شده در طرح گفت: «در بخش نحوه مدیریت تعارض منافع در طرح یکی از ضمانت‌های اجرا برای اشتغال هم‌زمان، ۲ تا ۵ سال انفصال از خدمت است و یا در مورد دیگری صرفاً جزای نقدی به‌عنوان ضمانت اجرا در نظر گرفته شده است. به نظر می‌رسد که طرح پیشنهادی در خصوص ضمانت اجرایی چندان منعطف برخورد نکرده است. این در صورتی است که معمولاً قانون‌گذار طیفی متنوع از ضمانت اجراها را در نظر می‌گیرد که می‌تواند شامل تذکر، تعلیق، تنزل درجه، انتشار عمومی تعارض منافع، جزای نقدی و در انتهای طیف انفصال از خدمت و یا اخراج باشد. در غیر این صورت ما صرفاً ضمانت اجرایی خشک و غیرمنعطفی خواهیم داشت که با مدیران و کارمندان ضربتی برخورد می‌کند و به جرم انگاری منتهی می‌شود. یکی از پیامد منفی چنین وضعیتی ممکن است خروج نیروهای کارآمد و توانمند از بدنه دولت و حاکمیت باشد که در درازمدت به دولت آسیب وارد می‌کند.»

فاطمه نصیری کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه درباره لزوم توجه به تجارب مدیریت تعارض منافع در کشور گفت: «با آنکه توجه به تجارب جهانی راهگشاست اما ضروری است که اقدامات کوچکی که در راستای مدیریت تعارض منافع یا مبارزه با فساد در کشورمان انجام شده است را کشف و واکاوی کنیم و گسترش دهیم. به‌عنوان مثال ما

دو تجربه مدیریت تعارض منافع در کشور داریم. نخست تجربه وزیر اسبق راه و شهرسازی است که ابتدا با شکست مواجه شد اما اکنون افتان و خیزان در حال اجرا شدن است. باید عوامل مؤثر در این تجربه بررسی و علت‌یابی شود. تجربه دیگر بخشنامه مدیریت تعارض منافع در سازمان بهزیستی است. این تجربه مدیریت تعارض منافع تجربه موفقی بوده است که توسط یک نهاد بیرونی اجرا شده بلکه توسط دفتر مدیریت عملکرد خود سازمان عملیاتی شده است. به نظر می‌رسد دفاتر مدیریت عملکرد سازمان‌ها هم اشراف کافی بر سازمان و موقعیت‌های متعارض آن دارند و هم آنکه هزینه مضاعفی را بر سازمان بار نمی‌کنند».

در ادامه مجید صرفی در مورد لزوم وجود قانونی واحد برای مدیریت تعارض منافع در ایران توضیح داد: «سنت قانون‌گذاری در ایران از سنت قانون‌گذاری فرانسه پیروی می‌کند، بنابراین قوانین ما از سنت قانون‌گذاری کلی پیروی می‌کند و مانند سنت قانون‌گذاری انگلستان و ایالات متحده ما قانون‌گذاری جزئی و موردی بسیار کم داریم. بنابراین برای مدیریت تعارض منافع نمی‌توان انتظار قانون‌گذاری جزئی در ایران داشت. ما باید کمک کنیم تا کلیات قانون‌گذاری ریل‌گذاری خوبی داشته باشد و سپس آیین‌نامه‌های جزئی با آن مطابقت کند. به نظرم ما حتماً باید یک نهاد متولی اجرای قانون مدیریت تعارض منافع را باید در کشور داشته باشیم. اینکه صرفاً قانون تصویب شود اما مجری نداشته باشد مشکل ما را حل نمی‌کند، مهم نیست که مجری یک نهاد کلی باشد یا در هر سازمان وجود داشته باشد».

صرفی به بی‌ارتباط بودن برخی بندهای طرح با تعارض منافع گفت: «مثلاً اصلاً مشخص نیست اینکه سامانه‌ای وجود داشته باشد که تمام اموال در آن اعلام شود ارتباطش با تعارض منافع چیست؟ در بحث تعارض منافع ما با کسب اموال کاری نداریم ما در تعارض منافع با منفعت بالقوه و با دفع ضرر بالقوه سروکار داریم. نه با تخلف بالفعل».

رضوی با تأکید بر لزوم از دستور خارج شدن طرح گفت: «اگر ما بخواهیم به این موضوع بپردازیم که خود طرح و لایحه تعارض منافع دچار چه دست‌اندازه‌های تعارض منافی شده است، خود یک پروژه مطالعاتی است که هنگامی که در کشورها می‌خواهد قانونی در مورد تعارض منافع تصویب شود چه تعارضات منافی در تصویب آن اثر می‌گذارد. من فکر می‌کنم این طرح اشکالات بسیاری دارد و دوستانی هم که دست‌اندرکار تدوین طرح بوده‌اند اذعان می‌کنند که این طرح را به‌عنوان آنکه مبنای قانون باشد تدوین نکرده‌اند، به نظرم باید مطالبه جدی باید در مورد رد کلیات طرح صورت بگیرد. اگر کلیات طرح تصویب شود و برای اصلاح جزئیات به کمیسیون بازگردد، امکان اصلاح اساسی در آن وجود ندارد».

وی در رابطه با پیشنهاد تدوین لایحه جدیدی از سوی دولت گفت: «اگر مطالبه کنیم که لایحه جدیدی برای مدیریت تعارض منافع توسط دولت جدید که هم‌مسو با مجلس هم است تدوین شود مطلوب‌تر باشد. هر چند عقلانیت و اخلاق حکم می‌کند که وقتی سرمایه کشور صرف تدوین لایحه‌ای با حضور جمع زیادی از کارشناسان شده است؛ همان لایحه مبنای کار قرار بگیرد و اصلاح شود. شاید بهترین کار آن باشد که دولت محترم کارگروهی تشکیل دهد و نواقص لایحه را برطرف کند. تصویب طرح کنونی لطمه زدن به بحث تعارض منافع خواهد بود. بزرگ‌ترین کمک مجلس فعلی به دولت

این خواهد بود که قانونی را به او ارائه دهد که قابلیت اجرا داشته باشد، اما طرح فعلی که قرار است در دستور کار مجلس قرار بگیرد دولت را در اجرا با مشکلات جدی مواجه خواهد کرد.»

سرخیل نیز تأکید کرد: «به نظر من، مرکز توانمندسازی و اندیشکده شفافیت برای ایران باید بر سر معنای دقیق تعارض منافع پافشاری کنند. باید روشن شود که تعارض منافع صرفاً شامل مدیران سیاسی نمی‌شود و ما از گذشته برای مدیران قانون داشته‌ایم. همچنین ما در مورد اعلام اموال و دارایی‌های مسئولین و دو تابعیتی‌ها قانون داریم. بنابراین آیا در طرح مدیریت تعارض منافع باید در مورد این موارد قانون‌گذاری کنیم؟ ما باید سعی کنیم مفهوم را دقیق تعارض منافع را بیان کنیم. دو تابعیتی مفهومی نیست که مشمول مدیریت تعارض منافع باشد بلکه باید در طرح بر مصادیق مهم‌تری مانند درب‌های گردان یا اشتغال هم‌زمان تأکید شود.»

سعید هراسانی کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه در رابطه با نهاد مجری این قانون گفت: «درباره طرح یا لایحه صحبت کنیم به نظر می‌رسد که دو نکته را باید مورد توجه قرار داد. ابتدا آنکه ما سابقه ایجاد کمیته و شورا و ستاد و غیره را در کشور داریم. تقریباً هیچ کدام از آن‌ها جواب نداده است. شما کمیته‌هایی را ایجاد می‌کنید، مشخص نیست تشکیل بشوند یا خیر و اگر هم تشکیل شوند انگیزه‌ای برای مواجهه با اراده با موقعیت‌های تعارض منافع نخواهند داشت. حتماً باید مسئولیت مدیریت تعارض منافع به یک سازمان اعطا شود. در این صورت، آن سازمان انگیزه کافی برای مدیریت تعارض منافع را دارد که حداقل در پایان سال بیلانی ارائه کند و بگوید این میزان مدیریت تعارض منافع رخ داده است.»

وی افزود: «مصادیق تعارض منافع در دستگاه‌های مختلف متفاوت و شیوه مواجهه با آن‌ها نیز متمایز از دیگری است. بنابراین قانون مجلس نمی‌تواند به جزئیات ورود کند. این ورود به جزئیات جدای از آنکه جلوی ابتکارات آینده را خواهد گرفت، عملاً کارایی ندارد. نقش‌ها و سمت‌های دارای امتیازات خاص و یا نظارتی و قاعده‌گذاری در دستگاه‌های مختلف سطوح متفاوتی دارند و نمی‌تواند با یک لفظ همانند مدیر ارشد، این موضوع را کنترل کرد. مجلس نهایتاً باید کلیات را تصویب کند و دستورالعمل مدیریت تعارض منافع را به خود سازمان‌ها بسپارد.»

در انتها فلاحیان در پاسخ به انتقادات مطرح شده به طرح چنین استدلال کرد: «من تأکید می‌کنم که این طرح حاصل کار کارشناسی و تحقیقات گسترده در تعارض منافع و جلسات متعدد بود. ما به سراغ مصادیقی رفته‌ایم که بیشترین اثرگذاری را بر مدیریت تعارض منافع داشته باشد و در مورد مشمولین نیز سعی کردیم به همین سمت حرکت کنیم. بنابراین مشمولان را به مدیران محدود کردیم که بتوانیم قواعد محکمی برای آن بگذاریم.» وی در مورد افراد مشمول طرح افزود: «دسته‌بندی ما از مشمولین بسیار کامل و جامع بوده است. و این یکی از نقاط قوت طرح است که ما برای اشخاص عمومی دسته‌بندی جامعی انجام دادیم.» وی در مورد سامانه و افشای منافع نیز افزود: «در همه کشورها افشای منافع و بارگذاری آن در سامانه بسیار معمول و یکی از راهکارهای اصلی مدیریت تعارض منافع است. بنابراین پیش‌بینی سامانه یکی از نقاط قوت اصلی طرح است.» وی در انتها گفت: «منظور من از پیشنهاد ایجابی آن است که

مراکزی مانند مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه و اندیشکده شفافیت برای ایران طرح‌هایی را به‌عنوان پیش‌نویس قانون مدیریت تعارض منافع به مجلس ارائه دهد، چراکه نمایندگان مجلس آگاهی کافی برای اصلاح طرح یا لایحه ندارند و این پیش‌نویس‌ها می‌تواند به آن‌ها کمک کند».

زهره سروشفر کارشناس مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه با تأکید بر نقش نهادهای مدنی در پیشبرد مدیریت تعارض منافع گفت: «تجربه جهانی نشان می‌دهد که باید مردم و نهادهای مدنی در مدیریت تعارض منافع مشارکت داشته باشند تا چنین طرح‌هایی به موفقیت بیشتری دست یابند. اتحادیه اروپا در فاصله سال‌های ۲۰۱۳ تا ۲۰۱۵ پروژه‌ای انجام داد که هدف آن درگیرکردن نهادهای مدنی در نظارت بر اجرای سیاست‌های تعارض منافع در کشورهای عضو اتحادیه بود. در کشورهای دیگر هم نهادهای مدنی در قالب کمیته‌ها و شوراهایی در دو بخش اجرا و نظارت حضور دارند و فعالیت می‌کنند». وی افزود: «مسئله تعارض منافع یک مسئله اجتماعی است و باید به‌عنوان مسئله‌ای اجتماعی با آن برخورد کرد. در حال حاضر دیده می‌شود که برخی مصادیق تعارض منافع به‌نوعی جزئی از هنجارهای اجتماعی شده است. فعالیت خبرنگاران، رسانه‌ها و سازمان‌های مردم‌نهاد می‌تواند به تدریج هنجارهای اجتماعی در مورد تعارض منافع را تغییر دهد و در مورد مفهوم تعارض منافع و پیامدهای آن فرهنگ‌سازی کند».

ابلاغ اصول حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد

سید ابراهیم رئیسی (رئیس جمهور) - ۲۴ شهریور ۱۴۰۰
◀ کلیات تعارض منافع

سید ابراهیم رئیسی رئیس جمهور در جلسه روز چهارشنبه هیات وزیران، اصول ۱۲ گانه پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی در دولت سیزدهم را به اعضای دولت ابلاغ کرد. ایشان یکی از اولویت‌های دولت سیزدهم را شناسایی بسترهای فسادزا، اصلاح و مبارزه با فساد عنوان کرد و گفت: پیش از آغاز به کار رسمی دولت، نشستی با نمایندگان دستگاه‌های نظارتی سه قوه و سایر بخش‌های مرتبط درباره شناسایی گلوگاه‌های فسادزا در نهادهای مختلف برگزار کردم و قرار شد این دستگاه‌ها گزارش‌های خود از بسترهای فسادخیز را به دولت ارائه کنند که این گزارش‌های چندین روز قبل به دست دولت رسید و برای جمع‌بندی در اختیار کارگروهی قرار گرفت. در جلسات کارگروه مذکور دستورالعمل‌هایی درباره وظایف خاص دستگاه‌های مختلف در زمینه پیشگیری و مقابله با فساد در قالب «نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی» تهیه شد که اصول حاکم بر این نقشه ملی امروز ابلاغ شد. لازم به ذکر است که بند دوم اصول ۱۲ گانه حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی به این شرح است:

«مدیریت تعارض منافع: تفکیک بخش عمومی و خصوصی، بستن درب‌های گردان و اتخاذ تدابیر موثر در پیشگیری از شکل‌گیری تعارض منافع اشخاص حقیقی و حقوقی (شرکتها و یا تعاونی‌های تاسیسی توسط دستگاه‌های اجرایی که ارایه بخشی از خدمات به آنها واگذار شده است)»

📍 پایگاه اطلاع‌رسانی ریاست جمهوری

ضرورت بازبینی تصمیمات و انتصابات در کمیته علمی ستاد کرونا

زهرا شیخی (سخنگوی کمیسیون بهداشت و درمان مجلس) - ۲۳ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

در جلسه کمیسیون بهداشت و درمان که با حضور وزیر بهداشت برگزار شد، نمایندگان ضمن تاکید بر ضرورت توجه به بحث عدم تعارض منافع، درخواست کردند که در تعیین معاونت‌های وزارتخانه و روسای علوم پزشکی کشور این موضوع لحاظ شود که افرادی که کار خصوصی انجام می‌دهند یا تمام وقت حضور ندارند در این سمت‌ها قرار نگیرند یا حداقل تعهد محکمی از آنها بگیرند که منافع مردم به خطر نیفتد. در جلسات قبل از رای اعتماد، وزیر بهداشت قول داد که در انتصابات عدم تعارض منافع را لحاظ کند و امروز نیز مجدد بر حساسیت کمیسیون بهداشت در خصوص این موضوع تاکید شد؛ چون بحث تامین منافع مردم در میان است.

سخنگوی کمیسیون بهداشت و درمان مجلس همچنین ضرورت بازبینی تصمیمات و انتصابات در کمیته علمی ستاد کرونا را از دیگر تاکیدات کمیسیون برشمرد و گفت: در این جا هم به موضوع تعارض منافع تاکید شد تا از این بابت که افرادی که با شرکت‌های داروسازی و خصوصی مرتبط هستند در کمیته حضور نداشته باشند و منافع مادی و سلامت مردم لحاظ شود.

📍 اقتصاد آن‌لاین

خروج طرح مدیریت تعارض منافع از دستور کار صحن مجلس

حمیدرضا فولادگر (رئیس شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار) - محمدجعفر مرعشی
 (نماینده اتاق ایران در شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار) - ۲۳ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ طرح و لایحه تعارض منافع

حمیدرضا فولادگر، رئیس شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار می گوید: بررسی طرح مدیریت تعارض منافع که با انتقادات این شورا نیز همراه شده بود، از دستور کار صحن خارج و به کمیسیون اجتماعی بازگشته است. طرح مدیریت تعارض منافع یکی از مباحث مورد بررسی در نشست شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار بود که با وجود ضرورت این بحث به دلیل اشکالات اساسی در آن، شورای راهبری خواستار اصلاح و بررسی مجدد آن شده بود. خوشبختانه این طرح فعلا از دستور کار صحن مجلس خارج شده و حالا وقت بسیار مناسبی برای پیگیری رفع مشکلات این طرح از طریق ارتباط با کمیسیون اجتماعی است.

سید محمدجعفر مرعشی نماینده اتاق ایران در شورای راهبری بهبود محیط کسب و کار هم در این باره گفت: لایحه ای که دکتر جنیدی و معاونت حقوقی رئیس جمهور سابق برای موضوع مدیریت تعارض منافع تهیه کرد که کار شایسته ای است، ممکن است مجلس یازدهم به دلایل خاصی آن را از دستور کار خارج کرده باشد، اما از آنجاکه اصلت ما در اتاق یک اصلت حرفه ای است و مصالح بلندمدت کشور را در نظر می گیریم، مستقل از تهیه کنندگان باید محتوای شایسته را پاس بداریم. بنابراین من پیشنهاد می کنم تمرکز خود را روی محتوای لایحه تدوین شده توسط معاونت سابق حقوقی رئیس جمهور بگذاریم و برای تحقق بخشی آن تلاش کنیم. حیف است این کار شایسته به دلیل برخی حب و بغض ها اجرایی نشود.

📌 روزنامه دنیای اقتصاد

باز شدن زنجیر تعارض منافع از پای کسب و کارها

خبرگزاری تسنیم - ۲۴ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها

مجلس یازدهم در طرح بهبود فضای کسب و کار که کلیات آن به تصویب صحن علنی مجلس رسید، سعی دارد تا حدی این موانع را کاهش دهد و بر اساس این طرح تعارض منافع محدودیت های جغرافیایی و محدودیت تعداد ایجاد کسب و کارها حذف می شود تا فضای رقابتی به وجود بیاید. بر این اساس، دولت مکلف می شود در راستای ایجاد شفافیت اطلاعات در مورد قوانین و مقررات حوزه کسب و کار، پایگاه اطلاعات کسب و کار را ارتقا دهد و پس از مدتی دیگر دولت اجازه اجرای قانونی را بدون ثبت در این پایگاه نخواهد داشت. از جمله مهمترین مشاغلی که در صورت تصویب این طرح تحت تاثیر آن قرار می گیرند نانوائی ها، داروخانه ها، سونوگرافی، مرکز آموزش رانندگی، وکالت، سردفتراری، کارگزاری بورس و سایر شغل های دارای محدودیت های مشابه هستند.

محسن زنگنه نماینده مجلس شورای اسلامی و عضو کمیسیون برنامه و بودجه مجلس در صفحه شخصی خود در خصوص این طرح نوشت: برخلاف آنچه برخی تبلیغ می کنند طرح تسهیل صدور مجوزها موجب بهبود کیفیت خدمات وکالت و دفترداری شده، تراز حائزین شرایط را ارتقاء می بخشد. با تصویب این طرح، زنجیر تعارض منافع از دست و پای کسب و کار کشور باز می شود.

📌 خبرگزاری تسنیم

دلسوزی همراه با تعارض منافع

حامد دهقان - ۲۴ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب و کارها

طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار علیرغم فشارهای سنگین کانون‌های وکلا و لابی برخی از آنها برای مخالفت با تصویب آن بالاخره در کمیسیون جهش تولید مجلس به تصویب رسید و هم اکنون در آستانه ورود به صحن علنی مجلس است. یکی از موضوعاتی که قرار است در این طرح به آن پرداخته شود، مجوزها یا پروانه‌های مشاغل تخصصی بازار خدمات حقوقی همچون وکالت است. در حال حاضر هرکسی که متقاضی وکالت در بازار خدمات حقوقی باشد باید در آزمون‌های سالانه‌ای که برای صدور پروانه وکالت برگزار می‌شود، و فارغ از جایگاه علمی که کسب می‌کند، منتظر بماند تا ظرفیت پذیرش آزمون توسط نهادهای مربوطه اعلام شود. این شیوه با ظرفیت‌گذاری عددی برای قبولی در آزمون وکالت، بسیاری از افرادی را که شایستگی علمی قبولی در این آزمون را دارند، کنار می‌گذارد. نتیجه فرایند فعلی صدور مجوز آن شده است که تعداد وکیل‌های کشور و سرانه آن‌ها به جمعیت و پرونده در وضعیت نامناسبی قرار بگیرد. موضوعی که کاهش کیفیت خدمات ارائه شده توسط وکلا و افزایش هزینه‌های پرداختی از جیب مردم را به همراه داشته است. در صورت تصویب و اجرای این طرح بسیاری از افرادی که تاکنون صرفاً به دلیل ظرفیت‌گذاری عددی نمی‌توانستند پروانه وکالت بگیرند، حالا می‌توانند با شرکت در آزمون و گرفتن ۷۰٪ میانگین نمرات یک درصد برتر آزمون، موفق به اخذ پروانه وکالت شوند.

در این میان با نزدیک شدن به موعد تصویب طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب و کار تعدادی از حقوقدانان که اکثر آن‌ها وکیل هم هستند و تعارض منافع دارند با ارسال نامه‌ای ادعاهای مختلفی همچون تضییع حقوق مردم در صورت افزایش تعداد وکیل را مطرح و سعی در فضا سازی علیه طرح دارند. در این شرایط به نظر می‌رسد که بیشتر مخالفان با طرح تسهیل صدور مجوزها نه مبنای کارشناسی بلکه مبنای صنفی دارد و عده‌ای به دنبال این هستند تا با انحصاری نگهداشتن بازار وکالت، سودهای بیشتری به جیب بزنند.

📌 روزنامه آفتاب یزد

مجلس باید به طور جدی به مسئله تعارض منافع ورود کند

محمدعلی محسنی بندپی (عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس) - ۲۶ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

واردات دارو همیشه با تعارض منافع همراه بوده است. تعارض منافع موضوعی جدی است که متأسفانه نه تنها در بخش سلامت ما بلکه در وزارتخانه‌ها و دستگاه‌های دیگر هم موج می‌زند. مجلس یازدهم باید با هماهنگی سایر دستگاه‌های نظارتی فکری اساسی برای این موضوع داشته باشد. در حال حاضر مشکل عمده این است که امکان دارد برخی از افراد در وزارت بهداشت، که به نوعی در بحث دارو تصمیم سازی می‌کنند، با افرادی در ارتباط باشند که با تصمیماتشان منتفع یا متضرر می‌شوند. این مساله باید حل شود. متأسفانه عین این موضوع در همه دستگاه‌های اجرایی، بسیاری از وزارتخانه‌ها وجود دارد که این تعارض منافع باید به طور جدی و با قید دو فوریت در دستور کار دولت مجلس یازدهم و دولت سیزدهم قرار بگیرد.

📌 خبرگزاری ایلنا

ساماندهی بحث تعارض منافع در اولویت دولت است

محمد دهقانی (معاون حقوقی رئیس جمهور) - ۲۴ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ کلیات تعارض منافع

رأس حاکمیت؛ مقام معظم رهبری است که بارها در این سالها نسبت به مبارزه با فساد هشدار دادند و مبارزه با فساد؛ خواست مقام معظم رهبری و مردم است؛ بسیار امیدوارم که اصول ۱۲ گانه دولت در مبارزه با فساد به نتیجه برسد و با اراده ای که در مسئولان ارشد کشور شاهد هستیم و با همکاری سه قوه و حضور مردم؛ شاهد وضع بهتری نسبت به گذشته خواهیم بود.

حجم تعارض منافع در کشور بالا و بخش بزرگی از مفاسد مربوط به تعارض منافع است که در اولویت پیگیری قرار دارد. لایحه تعارض منافع در دولت آماده شده که معاونت حقوقی رئیس جمهور این کار را انجام داده، ولی این لایحه در مجلس اعلام وصول نشده است؛ البته طرحی در مجلس در دستور کار می باشد و خودم برای تعامل با مجلس برای موضوع لایحه شفافیت و تعارض منافع؛ ورود خواهم کرد و مهم نیست به عنوان طرح یا لایحه باشد، اگر بار مالی نداشته باشد؛ حساسیتی نداریم که حتماً لایحه دولت باشد و هدف این است که تبدیل به قانون شود.

بخشی از اصل ۱۴۱ قانون اساسی؛ جلوگیری از تعارض منافع است؛ یعنی فردی که کارمند دولت است نباید عضو هیأت مدیره شرکت های خصوصی باشد. قانونی که در این خصوص گذاشته شده است؛ تمام اجزاء را در بر خواهد گرفت؛ البته در متن قانون پیش بینی شده است و اگر نقصی هم داشته باشد با همکاری مجلس رفع خواهیم داد؛ یعنی تعارض منافع در هیچ کجا؛ حتی بخش خصوصی هم نباید اتفاق بیفتد و در شرکت های خصولتی هم اصلاً نباید وجود داشته باشد و در دولت هم ۱۰۰ درصد نباید تعارض منافع باشد.

موضوع تعارض منافع را به گونه ای سامان می دهیم که بحث شرکت های خصولتی و مؤسسات عمومی را هم در بر بگیرد و نباید استثناء باشند؛ البته بازرسی کل کشور هم می تواند به آنها نظارت کند؛ چون بخشی از اینها مؤسسات عمومی هستند؛ البته نقص هایی در قانون وجود دارد که برطرف خواهد شد.

هیأت مقررات زدایی که در وزارت اقتصاد تشکیل شده، قوانین خوبی در این زمینه تصویب کرده است و با حضور آقای خاندوزی در وزارت اقتصاد وضع بهتری خواهیم داشت؛ البته در گذشته هم زحمات اولیه را کشیدند و قانون بهبود فضای کسب و کار هم در شورای نگهبان تصویب شده است و به نظرم این شرایط می تواند بخش مهمی از مشکل مربوط به مجوز را حل کند. البته یک سری مجموعه ها هم نگران درآمد خودشان هستند و زمانی که اشتغال های جدید برای افراد جویای کار ایجاد می شود، تعدادی فکر می کنند بازار آنها کاهش پیدا می کند که این شرایط را باید تغییر دهیم و گروه هایی شکل گرفته است که اجازه نمی دهند افراد جدید وارد بازار شوند که باید این شرایط را به هم زد و مجلس روز چهارشنبه کار افتخار آمیزی را در تصویب طرح تسهیل مجوزهای کسب و کار انجام داد که کار مشترک مجلس و دولت بود و انجام شد.

ابهام در اجرای بخشنامه تعارض منافع در انتخابات نظام مهندسی ساختمان

خبرگزاری تسنیم - ۲۴ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

رستم قاسمی وزیر راه و شهرسازی در نشست با مدیران استانی با تأکید بر برگزاری به موقع و با کیفیت انتخابات اعضای هیئت مدیره سازمان های نظام مهندسی ساختمان گفت: نباید از منافع سازمان نظام مهندسی ساختمان تنها عده خاصی بهره مند شوند، بلکه همه اعضا و مهندسان باید از این تشکل صنفی و بستری که وجود دارد استفاده کنند و بهره مند شوند. بخشنامه تعارض منافع موضوع مهمی است که باید در دستور کار همه دست اندرکاران و مدیران کل راه و شهرسازی استان ها قرار بگیرد. در ادامه وی در همان روز با ابلاغ بخشنامه ای به شرح زیر خطاب به ادارات کل راه و شهرسازی استان ها دستور تشدید نظارت بر اجرای بخشنامه تعارض منافع را صادر کرد.

به گزارش تسنیم، بررسی ها حاکی از آن است که در برخی استان ها، ادارات راه و شهرسازی ابلاغیه رستم قاسمی وزیر راه و شهرسازی را اجرا و کاندیداهای نهمین دوره انتخابات هیئت مدیره سازمان های نظام مهندسی ساختمان دارای تعارض منافع را رد صلاحیت کرده اند. برخی استان ها رای دستور موقت دیوان عدالت را اجرا کرده و افراد دارای تعارض منافع را تایید کرده اند! این استان ها در زمان حاضر با مکاتبه با وزارت راه و شهرسازی در خصوص تایید تارد این کاندیدها کسب تکلیف کرده اند!

در این راستا یکی از استان ها در نامه ای به عبدی رئیس دستگاه نظارت بر انتخابات نظام مهندسی ساختمان کشور خواستار ارشاد در رابطه با این مسئله شده است.

✉ خبرگزاری تسنیم

قطع رابطه مالی بین پزشک و بیمار برای مدیریت تعارض منافع در پزشکی

فاطمه محمد بیگی (عضو کمیسیون بهداشت و درمان مجلس) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

بستر وقوع جرم تعارض منافع ایجاد می کند، رانت اطلاعاتی در برخی شرکت های دارویی و یا عرضه دارو در بازار سیاه باعث این امر می شود که شفافیت در معاونت ها و شرکت های خدمات درمانی از این موضوع جلوگیری می کند.

حضور افرادی که در هیئت مدیره ها حضور دارند به این دلیل که خودشان بودجه تصویب می کنند، تقسیم می کنند و ارزیابی دارند باعث شده پروژه های عمرانی حوزه زیر ساخت ها و عمرانی وزارت بهداشت با هزینه های بالا به کندی پیش برود و یا نیمه کاره رها شود. یکی از مشکلاتی که در حوزه سلامت وجود دارد سیستمی بودن آن است که خواه یا ناخواه این دستگاه دچار مشکل می شود، بهترین راه برای رفع آن شناسایی درگاه های تعارض منافع در حوزه سلامت جداسازی سیاست گذار، مجری، ناظر است. در جلسه ای که با دکتر عین اللهی وزیر بهداشت داشتیم مقرر شد با ایجاد قوانینی در بحث بکارگیری مسئولان، در دولت سیزدهم شاهد کاهش تعارض منافع باشیم. اگر بتوانیم رابطه مالی بین پزشک و بیمار را قطع کنیم، دقیقاً همان کاری که در کشورهای پیشرفته انجام شده یکی از قدم های نظام ارجاع را برداشتیم. اگر بتوانیم رابطه ی بیمه ها را تقویت کنیم، پزشک بدون دریافت هزینه از مردم هزینه هایش تامین شود و همچنین هزینه های دیگر از جمله دندان پزشکی تحت بیمه قرار گیرد تعارض منافع به حداقل می رسد.

✉ خبرگزاری فارس

پروانه اشتغال مهندسان دارای تعارض منافع تعلیق می‌شود

علی محمد عبدی قهرودی (مدیرکل دفتر توسعه مهندسی ساختمان) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

مقام مسئول وزارت راه طی نامه‌ای به مدیران کل راه و شهرسازی خواستار ارائه لیست داوطلبان انتخابات هیئت مدیره دارای تعارض منافع که تایید صلاحیت شده‌اند، برای تعلیق پروانه شد. در بخشی از نامه عبدی قهرودی آمده است: خواهشمند است به قد فوریت و حداکثر تا پایان وقت اداری روز شنبه فهرست اسامی اعضای اصلی هیئت مدیره، بازرسان و شورای انتظامی و همچنین روسای سازمان نظام مهندسی آن استان که داوطلب عضویت در هیئت مدیره و مشمول مصادیق بخشنامه‌ها بوده لیکن صلاحیت ایشان توسط هیئت اجرایی و دستگاه نظارت استان تایید شده است را جهت تنظیم گزارش و ارائه اسامی به مقام عالی وزارت ارسال گردد. با عنایت به اهمیت موضوع و ملاک عمل قرار گرفتن اطلاعات ارسالی توسط آن اداره کل جهت اعمال بند ج ماده ۲۳ آئین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی و کنترل ساختمان - تعلیق پروانه اشتغال به کار - توسط مقام عالی وزارت، اقتضا دارد فهرست مذکور با درج سمت هر یک از ایشان در دوره تصدی مسئولیت به این مرجع ارائه گردد.»

🔗 خبرگزاری تسنیم

مقابله به مثل رئیس سازمان نظام مهندسی با بخشنامه تعارض منافع؟

احمد خرم (رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰
 ◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

با توجه به دستور وزیر راه و شهرسازی به مدیران کل راه و شهرسازی استان‌ها درباره تشدید نظارت بر اجرای بخشنامه تعارض منافع، احتمالاً با هماهنگی دیوان عدالت اداری بخشنامه اعمال بند ج ماده ۲۳ آیین‌نامه اجرایی قانون نظام مهندسی ابلاغ خواهد شد. بر این اساس پروانه اشتغال به کار آن دسته از اعضای مدیره سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان که دارای تعارض منافع بوده و به بخشنامه‌های وزارت راه و شهرسازی بی‌توجه بوده‌اند، تعلیق خواهد شد. این در حالی است که رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان نیز طی نامه‌ای به روسای سازمان‌های نظام مهندسی استان‌ها اقدام وزارت راه و شهرسازی را مقابله به مثل کرده است. در این نامه احمد خرم از روسای سازمان‌ها خواسته به فوریت میزان فعالیت پرسنل راه و شهرسازی استان‌ها را طی جدولی با جزئیات کامل از سال ۹۵ تا کنون ارسال کنند.

برخی کارشناسان این اقدام رئیس شورای مرکزی را به‌نوعی پرونده‌سازی برای کارکنان ادارات کل راه و شهرسازی کشور می‌دانند. با توجه اظهارات وزیر راه و شهرسازی در رابطه با تعارض منافع، به نظر نمی‌رسد این اقدام خرم تأثیری بر تصمیم رستم قاسمی در راستای تشدید اجرای بخشنامه‌های تعارض منافع و تعلیق پروانه اشتغال به کار اعضای هیئت مدیره سازمان‌های دارای تعارض منافع داشته باشد.

🔗 مشرق‌نیوز

جوابیه وزارت راه و شهرسازی به سازمان مهندسی ساختمان

علی محمد عبدی قهرودی (مدیرکل دفتر توسعه مهندسی) - ۲۶ شهریور ۱۴۰۰
◀ تعارض منافع در حوزه مسکن و شهرسازی

- ۱- جهت اطلاع و اطمینان به کلیه اعضای سازمان‌های نظام مهندسی ساختمان در کشور تاکید می‌شود که وزارت راه و شهرسازی هیچ فرد و مسئولی را از بخشنامه‌های وزارتی در مورد تعارض منافع استثنا نکرده است. این وزارتخانه قائل به این است که با هر تخلفی در هر سطحی باید برخورد شود.
 - ۲- با توجه به همین مسائل در موقعیت برگزاری انتخابات اگر برخورد قانونی لازم با متخلفین صورت نگیرد و احیانا حضور مجدد اعضای دارای تعارض منافع در هیئت مدیره‌های دور بعد تکرار شود، وزارت راه و شهرسازی پاسخی برای انتظارات جامعه ۵۲۰ هزار نفری مهندسان کشور نخواهد داشت.
 - ۳- امروز جامعه مهندسی کشور حق دارد از وزارتخانه گزارش عملکرد در مورد نحوه و نتیجه برخورد جدی و موثر با کسانی که تخلفشان در بحث تعارض منافع، بر همگان روشن شده، مطالبه کند و وزارت راه و شهرسازی نیز نشان داده جز اجرای قانون، هیچ دغدغه و برنامه‌ای ندارد.
 - ۴- به صراحت اعلام می‌شود ادعای تماس از وزارتخانه با مدیران کل راه و شهرسازی برای خودداری از ارایه اطلاعات کارکرد پرسنل کذب محض است و به نظر می‌رسد این ادعا بیشتر جهت مظلوم‌نمایی مطرح شده و طرح این مطلب بسیار ناشیانه صورت گرفته است چرا که اصولا آمار و بانک اطلاعات کارکرد اعضای سازمانهای نظام مهندسی در اختیار خود سازمان‌های نظام مهندسی استانهاست و ادارات کل راه و شهرسازی صرفا به عنوان کاربر و بهره‌بردار این بانک اطلاعاتی هستند.
 - ۵- بحث اصلی این است که رییس سازمان نظام مهندسی کشور، خارج از اختیار و وظیفه‌ای که بر عهده دارند طی نامه‌ای به روسای استانها از آنها خواسته اطلاعات کارکرد پرسنل ادارات کل راه و شهرسازی را به سازمان نظام مهندسی کشور ارسال کنند. وی اساسا چنین اختیاری ندارند، ضمن این که روسای سازمانها چنین مجوزی ندارند که اطلاعات کارکردی اعضای سازمان نظام مهندسی استان را به رییس سازمان نظام مهندسی کشور ارایه کنند.
 - ۶- سازمان نظام مهندسی کشور، شأن و جایگاه جمع‌آوری اطلاعات شخصی هیچ عضو نظام مهندسی استانها را ندارد. این کار رئیس شورای مرکزی سازمان نظام مهندسی ساختمان، خارج از اختیارات و صلاحیت ایشان است.
 - ۷- جهت اطلاع مدیران محترم سازمان نظام مهندسی ساختمان تاکید می‌شود کارکنان وزارت راه و شهرسازی از بخشنامه‌های تعارض منافع مستثنا نشده‌اند که متن بخشنامه‌های ابلاغی در طی این چند سال، موید این مطلب است. واقعیت آن است که درخواست جمع‌آوری اطلاعات پرسنل راه و شهرسازی با هدف نامعلوم و احتمالا امتیازگیری و تقابل با وزارتخانه و ... اقدامی خارج از عرف و ضوابط است.
- مسئولان سازمان نظام مهندسی اگر نگران نقض قوانین و مقررات در سازمانهای نظام مهندسی هستند چرا ظرف سالهای اخیر، حتی یک مکاتبه مهم در مورد ضرورت برخورد با مصادیق تعارض منافع با سازمانهای استانی نداشتند که ضرورت برخورد با متخلفان را به استانها یادآور کند؟
- جالب آنکه حداقل ۲ سال است شورای مرکزی از راه اندازی سامانه سراسری ارجاع کار نظارت در سراسر کشور، علیرغم پیگیریهای مکرر وزارت راه و شهرسازی به بهانه‌های واهی خودداری کرده است. اگر اینچنین سامانه‌ای راه‌اندازی شده بود، دیگر نیازی به مکاتبات شبانه و محرمانه برای اخذ آمار عملکرد نبود.

تعارض منافع دولت و فدا شدن سرمایه‌های خرد در بورس

مهدی سالمی (دانشجوی دکتری اقتصاد بین الملل) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در بازار سرمایه

تعیین وظیفه حداقلی برای دولت به معنی کاهش مسئولیت دولت نیست بلکه منظور ارتقاء جایگاه دولت به مقام ناظر در سیستم اقتصادی است. یعنی بجای اینکه دولت در بازی اقتصاد، بخشی از تیم عرضه کننده یا تقاضا کننده در زمین بازار باشد در جایگاه داوری و قضاوت قرار گیرد و با نظارت بر بازار صرفاً قواعد لازم برای بازی منصفانه را تدوین کند، چون در غیر این صورت به سبب تعارض منفعی که هنگام حضور دولت با نقش‌های همزمان ناظر و بازیگر در یک بازار بوجود می‌آید ممکن است حتی چنانچه خواهیم دید باعث فدا شدن منافع سایر بازیگران در راستای تامین منفعت دولت شود؛ لذا دولت نمی‌تواند هم خودش سیاستگذار باشد و هم جزیی از بازی. در جریان اخیر بازار سرمایه شاهد بودیم در برهه‌ای از زمان دولت نقش تقاضا کننده سرمایه را اجرا کرد و در برهه‌ای دیگر نقش عرضه کننده سرمایه را داشت. در حالیکه براساس اصول اقتصاد آزاد، عرضه سرمایه از طرف خانوار و تقاضای سرمایه از طرف بنگاه صورت می‌گیرد. در مورد اخیر بازار سرمایه، قرار نرفتن دولت در جایگاه اصلی خود سبب شد دولت بجای نظارت بر بورس و جلوگیری از حبایی شدن قیمت‌ها، خودش عامل اصلی ایجاد حباب شود. ورود دولت در نقش عرضه کننده و تقاضا کننده سرمایه باعث ایجاد حباب قیمتی در بازار سرمایه و همچنین افزایش تورم در سایه رشد درونزای نقدینگی شد و در نهایت زیان هنگفتی را نه تنها به حاضران در بورس بلکه به کل اقشار جامعه تحمیل کرد.

📄 سایت انتخاب

ابلاغیه دولت تعارض منافع درون ساختار دولت را نادیده گرفته است

حمیده زرآبادی (نماینده مجلس دهم) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

سیده حمیده زرآبادی عضو کمیسیون صنایع و معادن مجلس پیشین بود که حالا چندصباحی است بیرون پارلمان و به عنوان عضوی از سازمان مردم‌نهاد «جهاد؛ جمعیت هم‌اندیشان دادخواه» فعالیت می‌کند و به بهانه صدور و انتشار سندی تازه با عنوان «اصول دوازده‌گانه حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی» که ازسوی رییس دولت سیزدهم ابلاغ شد، از بایدها و نبایدهای مبارزه با فساد گفته است.

روزنامه اعتماد: یکی از اصول مهمی که در ابلاغیه اخیر مورد اشاره قرار گرفته، بحث «تعارض منافع» و مدیریت آن است؛ دولت پیشین اقدام به تدوین و تصویب لایحه‌ای در این رابطه کرد که البته خیلی دیر به مجلس دهم رسید.

حمیده زرآبادی: بله اما متأسفانه در ماه‌های پایانی عمر مجلس دهم بودیم و تا پایان دوره هم این لایحه نوبت به بررسی آن در دستورکار قرار نگرفت. با این حال آن طور که در ابلاغیه اخیر می‌خوانیم، در بحث تعارض منافع بیشتر بر تعارض منافع میان بخش خصوصی و دولت تاکید شده؛ حال آنکه ما درون ساختار دولت هم شاهد نوعی از همین تعارض منافع هستیم. به عنوان مثال در همین بحث نظارت بر شهرداری‌ها که پیش‌تر هم اشاره شد، مجری و ناظر یک نهاد یعنی همین وزارت کشور و مجموعه دولت است. از طرفی بخشی از مسوولیت‌ها در این حوزه در وزارت راه و شهرسازی تعریف شده است. بنابراین لازم است با شناسایی تعارض منافع درون ساختار دولت، نسبت به اصلاح آن اقدام شود. اینها گلوگاه‌های فساد هستند که نه اجازه عملکرد صحیح می‌دهند و نه راه را برای نظارت باز می‌کنند.

📄 روزنامه اعتماد

کرونا؛ تعارض منافع و سیاست‌گذاری اقتصادی

قاسم ایزانلو (کارشناس اقتصادی) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه سلامت و درمان

تصمیم‌های اساسی شکل‌دهنده سیاست‌گذاری اقتصادی توسط مجلسی منتخب و تا حدی قوه مجریه انتخابی صورت می‌گیرد. آینده سیاسی و اقتصادی این سیاست‌مداران به توانایی آنها در خرسند کردن مجموعه‌ای از رأی‌دهندگان مستقل، گروه‌های فشار و احزاب سیاسی بستگی دارد. بر اساس این در ساده‌ترین شکل ممکن نمایندگان از طریق مبادله رأی و دیوان‌سالاران از طریق تسخیر مقررات‌گذاران با توسل به ابزارهایی مانند کنترل دستور کار و کارایی‌گزینشی و نیز قرارگیری در موقعیت تعارض منافع و فقدان شفافیت عمومی در این زمینه، همواره منافع شخصی و گروهی خود را پی‌جویی می‌کنند.

تسریع در ورود واکسن به کشور و انجام واکسیناسیون عمومی منافع سه دسته از عاملان را تأمین نمی‌کند. دسته اول عاملانی که به دنبال تولید واکسن در داخل هستند و ورود واکسن‌های تولیدی آنها به بازار قبل از انجام واکسیناسیون عمومی جامعه منافع آنان را حداکثری می‌کند. دسته دوم عاملانی که با تداوم و پایداری چرخه کرونا در کشور، منافع کلان ناشی از فروش دارو و لوازم پزشکی کسب می‌کنند. دسته سوم هم شرکت‌های بیمه هستند که به سبب نسبت بالای مرگ افراد در سنین بالا و متعاقباً قطع حقوق بازنشستگی، با کاهش زیان یا افزایش سودآوری مواجه شده‌اند. گروه‌های کوچک اما بسیار قدرتمند با ارائه اطلاعات ناقص به تصمیم‌گیران سیاستی کشور و پی‌جویی حداکثری منافع خود ناشی از قرارگرفتن در موقعیت تعارض منافع و فقدان شفافیت، امکان سیاست‌گذاری بهینه از تصمیم‌گیران سیاستی کشور را سلب کرده و با تداوم پیامدهای گسترده و به‌شدت منفی اقتصادی و اجتماعی پایداری چرخه کرونا، باعث ایجاد تأثیرات زیان‌بار کارایی اقتصادی و ضربه‌زدن به منافع عمومی کشور می‌شوند.

📍 پایگاه خبری تحلیلی اقتصاد بازار

کرونا؛ تعارض منافع و سیاست‌گذاری اقتصادی

احمد موقری (سرپرست معاونت اجتماعی دادگستری آذربایجان شرقی)، جاوید بهروزین

(مدیر امور دام سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان شرقی) - ۲۵ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در حوزه کسب‌وکارها و بازرگانی

تعارض منافع اشخاص حقیقی و حقوقی در اجرای دستورالعمل‌ها و اعطای تسهیلات و امتیازات در راستای تسهیل روند تولید و توزیع و رفع نیازمندی‌های مردم، یکی از مصادیق تضييع حقوق عامه است. تعارض منافع در مسائل پولی و بانکی، مالیاتی، واردات و صادرات و موضوع سلامت شهر و شهرسازی برجسته‌تر است و با توجه به بررسی‌های انجام شده در دستگاه قضایی تولید جوجه نژاد ایرانی (آرین) و موانع آن از مصادیق چنین تعارض منافی است. جهاد کشاورزی به تولیدکننده بیش از چهار بار در سال اجازه جوجه‌ریزی نمی‌دهد که علل این امر باید مشخص شود زیرا افزایش تولید مرغ گوشتی در کشور ضرورت دارد.

جاوید بهروزین مدیر امور دام سازمان جهاد کشاورزی آذربایجان شرقی نیز در این جلسه، گفت: با توجه به اینکه نهاده‌های دامی یکی از مشکلات اساسی در افزایش قیمت گوشت و مرغ بوده و تعارض منافع موجود در این خصوص باعث می‌شود که عده معدودی اقدام به واردات این اقلام نموده و به دلخواه خود اقدام به توزیع کنند، به عنوان یکی از راهکارهای رفع تعارض منافع و به منظور جلوگیری از امضاهای طلایی، باید پیشنهادات استان به مرکز ارایه شود.

📍 خبرگزاری ایرنا

تعارض رده‌بالای منافع در یک تکه برگ سبز!

محمدصادق فقهوری (روزنامه‌نگار) - ۲۶ شهریور ۱۴۰۰

◀ تعارض منافع در قوه قضائیه

هفته گذشته در کمال ناباوری سخنگوی محترم دستگاه قضا با به سخره گرفتن ضمنی بخشنامه و اظهارات دادستان کل کشور و نیز رأی صادره از دیوان عدالت اداری، رطب و یابس را کنار هم گذاشتند تا قضیه تمام‌شده برگ سبز خودرو را بار دیگر زنده کنند و مردم را در حیرت و سرگردانی جدیدی فرو برد. وقتی رئیس سازمان ثبت با بودجه کلان ۰/۵ درصد کاداستر و ۱۵ هزار تومان هزینه صدور الکترونیکی برای هر سند و سهم ۵۰ درصدی از حق‌الثبت (درآمدهای سازمان ثبت از اسناد تنظیمی در دفاتر اسناد رسمی) همزمان سخنگوی قوه هم باشد، انتظاری بیشتر از موضع‌گیری هفته گذشته آقای خدائیان هم نمی‌توان داشت! رئیس دستگاه قضا باید فکری به حال تعارض منافع در عالی‌ترین سطوح قوه قضائیه کند: یا آقای خدائیان را محدود به همان سازمان ثبت کرده تا ایشان امور صنفی خودشان را البته با خوانش و لحاظ قانون، نه مصادره به مطلوب‌های صنفی، پیگیری کنند، یا هم که به ایشان تأکید نمایند که دادستان کل کشور مبتنی بر رأی صادره از دیوان عدالت، خلاف قانون بخشنامه‌ای صادر نکرده که نیاز به ورود مجلس باشد، برگ سبز همان سند رسمی است و با استفاده از جایگاه اعطایی سخنگویی مردم را بیش از این مشوش و سرگردان نکنند. اگر قضیه برگ سبز خودرو به نفع مردم جمع نشود، نه‌تنها سازمان ثبت که یکی از ارکان قوه قضائیه است، بلکه عملکرد کلی دستگاه قضایی مورد نقد جدی مردم قرار خواهد گرفت؛ چه این موضوع نشان از رسوخ عمیق تعارض منافع، به ضرر مردم، در قوه عدلیه است و حل نشدن آن مثال غیرقابل انکاری از شعاری بودن مبارزه با فساد و حاشیه‌ای بودن رتق و فتق امور مردم خواهد بود.

✉ جوان آن‌لاین

گلوگاه‌های تعارض منافع را بشناسیم

روزنامه جمهوری اسلامی - ۲۷ شهریور ۱۴۰۰

◀ کلیات تعارض منافع

اعلام اصول ۱۲ گانه دولت سیزدهم برای پیشگیری و مقابله با فساد، اقدامی است که باید مورد حمایت همگان قرار گیرد و برای به نتیجه رسیدن آن تلاش شود. برخی اصول ۱۲ گانه که طبق اعلام رئیس‌جمهور رئیسی عبارتند از شفاف‌سازی، مدیریت تعارض منافع، فرهنگ‌سازی و نظارت همگانی. این امور، با همین تعداد و گاهی با اندکی کمتر یا بیشتر و همین‌طور گاهی با همین نام‌ها و عناوین یا مشابه آنها در دولت‌های مختلف بعد از جنگ همواره مطرح بودند ولی هیچ دولتی نتوانسته آنها را محقق سازد. بسیار خوبست که دولت سیزدهم معتقد باشد می‌تواند آنها را محقق کند ولی برای موفق شدن باید به الزامات آن نیز توجه کند و تصور دولتمردان این نباشد که بدون ایجاد تغییر در سازوکارهای موجود می‌توانند به اهداف اعلام شده برسند. منظور از سازوکارهای موجود، نهادینه شدن قانون‌گریزی، ترجیح داشتن فامیل‌سالاری بر شایسته‌سالاری و عدم برخورداری دستگاه‌های حکمرانی از استقلال است. این سه عامل، بازدارنده‌های مهمی هستند که با وجود آنها هیچ دولتی نمی‌تواند کشور را از دام فساد نجات دهد. اگر دولتی نتواند این سه عامل فساد را ریشه‌کن نماید، خود نیز دچار فساد می‌شود و بلکه منبع زایش فساد خواهد شد. تعارض منافع در این گلوگاه‌ها خود را نشان می‌دهند و تا این گلوگاه‌ها پاک‌سازی نشوند، هیچ دولتی موفق به مبارزه با فساد نخواهد شد.

✉ روزنامه جمهوری اسلامی

محتوای چند رسانه‌ای تعارض منافع

در هفته گذشته، چند برنامه تصویری مرتبط با تعارض منافع در فضای مجازی بازنشر شد:

- **رئیس و چالش تعارض منافع / پایگاه خبری خبر فوری / ۲۲ شهریور ۱۴۰۰**
تعارض منافع در دنیا به عنوان یک پدیده اجتماعی به طور شفاف مورد نظارت بخش‌های حاکمیتی قرار می‌گیرد. در ایران به این موضوع معمولاً بی‌تفاوتی شده است و لازم است توجه بیشتری به آن شود. پایگاه خبر فوری در این کلیپ این سوال را مطرح کرده که آیا رئیسی از عهده چالش تعارض منافع برمی‌آید؟

- **اصول دوازده گانه مقابله با فساد / خبرگزاری صداوسیما / ۲۴ شهریور ۱۴۰۰**
آقای سید ابراهیم رئیسی رئیس جمهور در جلسه اصول ۱۲ گانه پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی در دولت سیزدهم را برای اعلام نظر به اعضای دولت ابلاغ کرد. اصول ۱۲ گانه حاکم بر نقشه ملی پیشگیری و مقابله با فساد اداری و اقتصادی شامل شفاف‌سازی، مدیریت تعارض منافع، سهولت فرایندها، دولت الکترونیک، و است. در گزارش فوق ابعاد مختلف این اصول بررسی شده‌اند.

تحلیل فضای مجازی: تلاش برای مدیریت تعارض منافع؛ از دولت تا مجلس سیاست‌های موازی در دو قوه

محمد عادل

در هفته گذشته و طی روزهای پنج‌شنبه هجدهم تا چهارشنبه بیست و چهارم شهریورماه، مطالب متنوع و متعددی پیرامون مسئله تعارض منافع در فضای مجازی منتشر شده است که در اینجا به برخی از مهم‌ترین آن‌ها اشاره شده است. از موضوعات داغ این هفته بررسی طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار در مجلس، ایجاد قرارگاه رفاه در وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و سرنوشت طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع بوده است.

بررسی طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار

در هفته گذشته [طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار](#) در مجلس مورد بررسی قرار گرفت که در فضای مجازی مخالفان و موافقان خاص خود را داشت. محسن زنگنه یکی از نمایندگان حامی این طرح و رئیس کمیته اصلاح ساختار بودجه در رشته توییتی در مورد آن گفت:

«فردا مجلس یازدهم در برابر آزمون بزرگ قرار دارد. برخلاف آنچه برخی تبلیغ می‌کنند طرح تسهیل صدور مجوزها موجب بهبود کیفیت خدمات وکالت و دفترداری شده، تراز حائزین شرایط را ارتقاء می‌بخشد. با تصویب این طرح، زنجیر [تعارض منافع](#) از دست و پای کسب‌وکار کشور باز می‌شود... طرح تسهیل صدور مجوزهای کسب‌وکار یک قدم بزرگ در جهت رفع تعارض منافع و بهبود فضای کسب‌وکار است. شرایط و مرجع احراز صلاحیت متقاضی در امور وکالت، سردفترداری و کارشناس رسمی و سایر مشاغل بدون تغییر خواهد ماند و فقط محدودیت تعداد حذف شده، شفافیت و تسریع در اعطای مجوز صورت می‌گیرد».

کاربران مختلف نیز هرکدام با دلایل خاص خود به اظهار موافقت و یا مخالفت با این طرح پرداختند. کاربری به نام محمد سعید احدیان در تأیید چنین طرحی با تأکید بر رفع موانع بوروکراتیک حاوی تعارض منافع در توییتی عنوان کرد که

«طرح بزرگ مجلس برای تغییر شیوه صدور مجوزهای کسب‌وکار از بزرگ‌ترین اقدامات تقنینی مجلس یازدهم است. با این طرح تحولی، بسیاری از امضاهای طلایی و تعارض‌هایی که مانع راه‌اندازی کسب‌وکار مردم می‌شد، حذف می‌شود و بوروکراسی سنگین تا حد زیادی از پیش پای مردم برداشته می‌شود... در این طرح بسیاری مشاغل صرفاً با ثبت در سامانه می‌توانند کسب‌وکار خود را آغاز کنند و مشاغل خاص در برخی حوزه‌ها مانند بهداشت و امنیت در مدت کوتاهی مجوز خواهند گرفت و با این شیوه منجر به شکستن تعارض منافع و امضاهای طلایی و باز کردن غل و زنجیر بوروکراسی اداری از دست و پای کارآفرینان خواهد شد».

اما در دیگر سو کاربری یا انتقاد نسبت به این طرح، فقدان ابعاد کارشناسی را گوشزد کرده است:

«نه نظر استادان دانشگاه‌های حقوق را قبول می‌کنید، نه نظر کمیسیون حقوقی مجلس و مرکز پژوهش‌های مجلس و نخبگان متخصص موضوع را... چه منطق و رفتار نیست که با نام تسهیل و اشتغال‌زایی دارید مشاغل مهم و حساسی را به نابودی و فساد می‌کشانید.»

تشکیل ستاد مبارزه با مفاسد و رفع تعارض منافع در قرارگاه رفاه مردم

یکی از اخبار منتشرشده در این هفته، ایجاد قرارگاهی به نام [قرارگاه رفاه مردم](#) به ابتکار دکتر عبدالملکی وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی بود که شامل ۱۴ ستاد است که خود وی نیز به‌عنوان رئیس این قرارگاه فعالیت می‌کند. یکی از ستادهای چهارده‌گانه این قرارگاه، ستاد مبارزه با مفاسد و رفع تعارض منافع است که در میان کاربران اظهارنظرهای مثبتی نسبت به آن بیان شده است.

در این راستا کاربری به نام م. ناصر به اهداف تشکیل این ستاد پرداخته و می‌نویسد:

«یکی از ستادهای ذکرشده در قرارگاه رفاه مردم، ستاد مبارزه با مفاسد و رفع تعارض منافع می‌باشد که هدف اصلی از تشکیل این ستاد، اصلاح فرایندها و ساختارهای حقوقی و قانونی است که خودشان سرمنشأ فساد هستند.»

کاربری دیگر به نام حسین عباسی فر نیز از دبیری جواد مصطفی‌لو در این ستاد اظهار خرسندی کرده و اظهار امیدواری کرده است که این اقدامات بتواند فساد را در شستا از بین ببرد:

«دکتر جواد مصطفی‌لو شده دبیر مبارزه با فساد و تعارض منافع وزارت تعاون و اینا... آخ که چقدر دلم می‌سوزه به حال مفسدین شستا...»

وضعیت نامشخص طرح و لایحه مدیریت تعارض منافع

در هفته گذشته حسام‌الدین آشنا، رئیس پیشین مرکز بررسی‌های استراتژیک ریاست جمهوری در مورد آخرین وضعیت [لایحه پیشنهادی دولت برای مدیریت تعارض منافع](#) خبر داد و در توییتی اعلام کرد که این لایحه به کناری گذاشته شده است:

«لایحه مدیریت تعارض منافع با پشتوانه مطالعاتی و کارشناسی بسیار قوی کنار گذاشته شد و به‌جای آن طرحی ارائه شد که احتمالاً در مسیر صیانت قرار بگیرد.»

یکی از کاربران توییت به نام فرشید خداکرمی با اظهار نارضایتی از این موضوع نوشت:

«لایحه دوقلوی دولت روحانی در مورد شفافیت و مدیریت تعارض منافع که با هزاران ساعت کار کارشناسی تهیه شد را کنار گذاشتن.»

هر چند آشنا مشخص نکرد که آیا رسیدگی به این لایحه به‌طور کلی لغو شده است و یا تصمیم دیگری در مورد آن ممکن است گرفته شود. از دیگر سو، [طرح پیشنهادی مجلس](#) نیز برای مدیریت تعارض منافع همچنان نتوانسته است به صحن

علنی مجلس برسد و یکی از کاربران در توییتر با استناد به سخنان حمیدرضا فولادگر، رئیس شورای راهبردی محیط کسب و کار نوشته است که

«خوشبختانه طرح مدیریت تعارض منافع از دستور کار صحن مجلس خارج شد و به کمیسیون اجتماعی بازگشت».

وزارت بهداشت همچنان نقطه کانونی انتقادات کاربران

یکی از حوزه‌هایی که همواره در مورد تعارض منافع در آن در فضای مجازی صحبت می‌شود، [حوزه بهداشت و درمان](#) و در رأس آن وزارت بهداشت است که خصوصاً با گسترش یافتن ویروس کرونا انتقادات به عملکرد آن بیشتر نیز شده است. این انتقادات که دامن بسیاری از افراد در نظام بهداشت و درمان ایران را گرفته است، در این هفته متوجه پیام طبرسی، رئیس بخش عفونی بیمارستان مسیح دانشوری شده بود که برخی کاربران به اظهارات وی در مورد واکسن‌های مختلف انتقاد داشتند. کاربری به نام Mehrnoosh از لزوم شفافیت در ارتباطات افراد مختلف با شرکت‌های داروسازی سخن می‌گوید:

«ایشون به طور مستقیم وابستگی علمی / مالی با واکسن‌های داخلی دارند. در نتیجه وقتی نظر میدند باید این تعارض منافعشون حتماً عنوان بشه که مخاطب بتونه قضاوت کنه. نه اینکه این ارتباط کلاً ذکر نشه و به عنوان متخصص عفونی نظر بدند تا این طور به نظر بیاد که نظرشون مستقل از سودشونه».

کاربری به نام رضا شریفی نیز سه دلیل را برای تأخیر در فرایند واکسیناسیون ذکر می‌کند که یکی از آن‌ها وجود تعارض منافع برخی افراد است:

«مهم‌ترین دلایل تأخیر: ۱- ساده‌انگاری تولید صنعتی واکسن با تولید تحقیقاتی؛ ۲- وجود تعارض منافع در برخی مدیران و اولویت درمان بر پیشگیری؛ ۳- تحریم‌های مالی ترامپ که ایران را حتی در رزرو سهمیه کوواکس هم با مشکل مواجه کرده بود و تازه اواخر خرداد امسال لغو شد... مشکل اصلی تحریم‌های آمریکا بود که البته احتمالاً به دلیل همان اولویت دارو بر واکسن به دلیل تعارض منافع، تلاشی برای دور زدن تحریم هم نشد».

خبرنامه هفتگی مدیریت تعارض منافع

مجموعه مطالعه و پایش تعارض منافع در ایران - ۶۲

شماره شصت و دوم - ۲۰ تا ۲۶ شهریور ۱۴۰۰

دبیر خبرنامه: سمانه سهرابی

مجری: مرکز توانمندسازی حاکمیت و جامعه جهاد دانشگاهی

شماره واتساپ خبرنامه: ۰۹۰۲۰۴۳۲۹۹۵

